

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

GIÁO TRÌNH
Kế toán
QUẢN TRỊ

Phần 1

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

PGS.TS Đặng Ngọc Hùng (Chủ biên)

GIÁO TRÌNH
Kế toán
QUẢN TRỊ

Phần 1

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ - 2018

THAM GIA BIÊN SOẠN:

PGS, TS. Đặng Ngọc Hùng (Chủ biên)

TS. Nguyễn Thị Thanh Loan

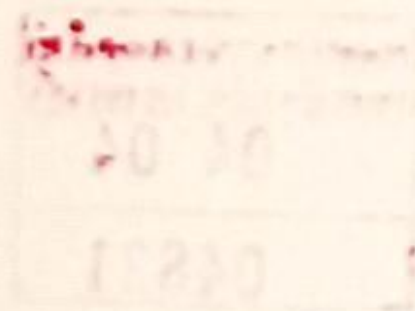
PGS, TS. Nguyễn Thị Hồng Nga

TS. Đặng Thị Hồng Hà

TS. Trần Thị Thùy Trang

ThS. Vương Thị Tuyên

ThS. Trần Thị Nga

LỜI NÓI ĐẦU

Trong những năm gần đây, cùng với sự đổi mới của đất nước, kế toán - một công cụ quản lý kinh tế có hiệu quả không ngừng được sửa đổi, bổ sung và hoàn thiện phù hợp với tình hình mới của nền kinh tế. Với tư cách là công cụ quản lý kinh tế, tài chính - kế toán là một lĩnh vực gắn liền với hoạt động kinh tế, tài chính đảm nhiệm tổ chức hệ thống thông tin có ích cho các quyết định kinh tế. Vì vậy, kế toán có vai trò đặc biệt quan trọng không chỉ với hoạt động tài chính Nhà nước, mà còn vô cùng quan trọng với hoạt động tài chính doanh nghiệp.

Tại các nước có nền kinh tế phát triển như Mỹ, Anh, Pháp, kế toán quản trị rất được coi trọng, là công cụ đắc lực cung cấp thông tin cho nhà quản trị ra các quyết định nhanh chóng và hiệu quả. Tuy nhiên, theo hệ thống đào tạo ở nước ta từ trước đến nay thường chỉ quan tâm đến phần kế toán tài chính, kế toán quản trị đã được hình thành và phát triển trong khoảng 25 năm gần đây, nhưng mức độ ứng dụng chưa được sâu rộng. Để góp phần cung cấp kiến thức một cách toàn diện cho các sinh viên học chuyên ngành kế toán, kiểm toán và đáp ứng yêu cầu tài liệu cho đào tạo và nghiên cứu, học tập, nhóm tác giả đã biên soạn cuốn "Giáo trình Kế toán quản trị (Phần 1)".

Giáo trình được biên soạn dựa trên kinh nghiệm giảng dạy nhiều năm cũng như tham khảo nhiều tài liệu trong và ngoài nước về kế toán quản trị của các tác giả. Để giảm thiểu công việc tính toán trong quá trình thực hành, các tác giả đã biên soạn phần phụ lục ứng dụng phần mềm EXCEL để giải các bài toán kế toán quản trị.

Nội dung Giáo trình Kế toán quản trị (Phần 1) bao gồm:

Chương 1: Tổng quan về kế toán quản trị

Chương 2: Chi phí và phân loại chi phí trong kế toán quản trị

Chương 3: Các phương pháp xác định chi phí và giá thành

Chương 4: Phân tích mối quan hệ giữa Chi phí - Khối lượng - Lợi nhuận

Chương 5: Định mức chi phí và dự toán ngân sách hoạt động sản xuất kinh doanh

Các thành viên tham gia biên soạn gồm: PGS, TS. Đặng Ngọc Hùng - Chủ biên, biên soạn từ chương 1; TS. Đặng Thị Hồng Hà và ThS. Vương Thị Tuyên đồng biên soạn chương 2; TS. Nguyễn Thị Thanh Loan biên soạn chương 3; PGS, TS. Nguyễn Thị Hồng Nga biên soạn chương 4; TS. Trần Thị Thùy Trang và ThS. Trần Thị Nga đồng biên soạn chương 5.

Cuốn Giáo trình Kế toán quản trị (Phần 1), được thiết kế và trình bày những nội dung cơ bản, những nội dung khác như định giá bán sản phẩm dịch vụ, kế toán trách nhiệm, kế toán quản trị trong việc ra quyết định..., sẽ được đề cập trong cuốn Giáo trình Kế toán quản trị (Phần 2).

Để đảm bảo mục tiêu đào tạo, trong quá trình giảng dạy giảng viên sẽ cung cấp bổ sung các bài tập thực hành về phân loại chi phí, lập báo cáo giá thành, xây dựng định mức và dự toán trên cơ sở nguồn dữ liệu thực tế từ các doanh nghiệp, sinh viên sẽ thực hành trên các phòng thực hành kế toán của nhà trường. Sinh viên phải chủ động trong việc tự học, tự nghiên cứu, làm việc nhóm gắn với những nội dung của học phần theo yêu cầu của giảng viên. Qua đó giúp sinh viên ngoài các kiến thức cơ bản được trang bị theo nội dung của cuốn giáo trình này, hình thành các kỹ năng cần thiết cho công việc, phù hợp với yêu cầu của doanh nghiệp như: kỹ năng tìm kiếm thông tin, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng phát hiện vấn đề,...

Mong rằng giáo trình sẽ là tài liệu hữu ích trong học tập, giảng dạy, đào tạo và nghiên cứu khoa học của sinh viên. Trong quá trình biên soạn khó tránh khỏi những thiếu sót, tập thể tác giả rất mong nhận được ý kiến đóng góp chân thành của bạn đọc.

TẬP THỂ TÁC GIẢ

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
MỤC LỤC	5
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	9
1.1. BẢN CHẤT VÀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	9
1.1.1. Sự hình thành và phát triển của kế toán quản trị	9
1.1.2. Khái niệm và vai trò của kế toán quản trị	12
1.1.2.1. Khái niệm của kế toán quản trị	12
1.1.2.2. Vai trò của kế toán quản trị	13
1.1.3. Đối tượng nghiên cứu của kế toán quản trị	15
1.1.4. Phân biệt kế toán quản trị và kế toán tài chính	16
1.2. KẾ TOÁN QUẢN TRỊ VỚI TỔ CHỨC VÀ NHÀ QUẢN TRỊ	17
1.2.1. Khái niệm và mục tiêu của tổ chức	17
1.2.1.1. Khái niệm tổ chức	17
1.2.1.2. Mục tiêu của tổ chức	19
1.2.2. Các chức năng của nhà quản trị	19
1.3. CÁC PHƯƠNG PHÁP, KỸ THUẬT SỬ DỤNG TRONG KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	21
1.4. SỰ THAY ĐỔI CỦA MÔI TRƯỜNG KINH DOANH ẢNH HƯỞNG ĐẾN KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	22
Câu hỏi ôn tập chương 1	26
Chương 2: CHI PHÍ VÀ PHÂN LOẠI CHI PHÍ TRONG KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	27
2.1. KHÁI NIỆM, BẢN CHẤT CỦA CHI PHÍ	27
2.1.1. Khái niệm chi phí	27
2.1.2. Bản chất của chi phí	28
2.2. PHÂN LOẠI CHI PHÍ TRONG KẾ TOÁN QUẢN TRỊ	29
2.2.1. Phân loại chi phí theo chức năng hoạt động	29
2.2.1.1. Chi phí sản xuất	29
2.2.1.2. Chi phí ngoài sản xuất	32

2.2.2. Phân loại chi phí theo nguồn phát sinh chi phí	31
2.2.3. Phân loại chi phí nhằm mục đích xác định kết quả kinh doanh	34
2.2.4. Phân loại chi phí trên báo cáo kế toán	35
2.2.4.1 Báo cáo kết quả kinh doanh	35
2.2.4.2 Bảng cân đối kế toán	37
2.2.5. Phân loại chi phí theo đối tượng tập hợp chi phí	40
2.2.5.1. Chi phí trực tiếp	40
2.2.5.2. Chi phí gián tiếp	40
2.2.6. Phân loại chi phí theo cách ứng xử chi phí (mức độ hoạt động)	41
2.2.6.1 Chi phí biến đổi	41
2.2.6.2 Chi phí cố định	42
2.2.6.3. Chi phí hỗn hợp	44
2.2.7. Các cách phân loại chi phí khác nhằm mục đích ra quyết định	50
2.2.7.1. Chi phí kiểm soát và chi phí không kiểm soát được	50
2.2.7.2. Chi phí chênh lệch	50
2.2.7.3. Chi phí cơ hội	51
2.2.7.4. Chi phí chìm	51
Phụ lục 2.1: Sử dụng Excel phân tích chi phí hỗn hợp theo phương pháp bình phương bé nhất	54
Phụ lục 2.2: Sử dụng Excel phân tích chi phí hỗn hợp theo phương pháp đồ thị phân tán.....	58
Câu hỏi ôn tập và bài tập chương 2	60
Chương 3: CÁC PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH CHI PHÍ VÀ GIÁ THÀNH	60
3.1. PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH CHI PHÍ TRUYỀN THÔNG	60
3.1.1. Phương pháp xác định chi phí toàn bộ	60
3.1.1.1. Phương pháp xác định chi phí theo công việc	67
3.1.1.2. Phương pháp xác định chi phí theo quá trình sản xuất	71
3.1.2. Phương pháp xác định chi phí theo chi phí biến đổi	81
3.1.2.1. Đối tượng áp dụng phương pháp xác định chi phí theo chi phí biến đổi	81
3.1.2.2. Xác định giá thành sản xuất theo chi phí biến đổi	84

3.2. MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH CHI PHÍ HIỆN ĐẠI KHÁC	93
3.2.1. Phương pháp xác định chi phí trên cơ sở hoạt động	93
3.2.1.1. Khái niệm phương pháp xác định chi phí trên cơ sở hoạt động	93
3.2.1.2. Mô hình và đặc điểm của phương pháp xác định chi phí trên cơ sở hoạt động	95
3.2.1.3. Trình tự thực hiện phương pháp xác định chi phí trên cơ sở hoạt động	96
3.2.1.4. Ưu, nhược điểm của phương pháp xác định chi phí trên cơ sở hoạt động	100
3.2.2. Phương pháp chi phí mục tiêu	101
3.2.2.1. Khái niệm phương pháp chi phí mục tiêu	102
3.2.2.2. Ứng dụng phương pháp chi phí mục tiêu	103
3.2.2.3. Các bước cơ bản thực hiện chi phí mục tiêu	105
3.2.3. Phương pháp chi phí Kaizen	107
3.2.3.1. Khái niệm phương pháp chi phí Kaizen	107
3.2.3.2. Đặc điểm phương pháp chi phí Kaizen	107
3.2.3.3. Các bước thực hiện phương pháp chi phí Kaizen	108
3.2.3.4. Lợi ích của việc áp dụng phương pháp chi phí Kaizen	109
Câu hỏi ôn tập và bài tập chương 3	111

**Chương 4: PHÂN TÍCH MỐI QUAN HỆ CHI PHÍ - KHỐI LƯỢNG
- LỢI NHUẬN**..... 117

4.1. CÁC KHÁI NIỆM CƠ BẢN VỀ CHI PHÍ - KHỐI LƯỢNG - LỢI NHUẬN	117
4.1.1 Khái niệm Lãi trên biến phí	117
4.1.2. Khái niệm tỷ lệ lãi trên biến phí.....	120
4.1.3. Khái niệm điểm hòa vốn	121
4.1.4. Kết cấu chi phí và đòn bẩy kinh doanh.....	124
4.2. MỘT SỐ ỨNG DỤNG KHI PHÂN TÍCH MỐI QUAN HỆ CHI PHÍ - KHỐI LƯỢNG - LỢI NHUẬN	128
4.2.1. Thay đổi chi phí cố định và sản lượng	128
4.2.2. Thay đổi chi phí biến đổi, số lượng	129
4.2.3. Thay đổi chi phí cố định, giá bán, số lượng	130
4.2.4. Thay đổi chi phí biến đổi, chi phí cố định, sản lượng.....	130

4.3. PHÂN TÍCH ĐIỂM HOÀ VỐN TRONG MỖI QUAN HỆ VỚI GIÁ BÁN VÀ KẾT CẤU HÀNG BÁN	131
4.3.1. Phân tích điểm hoà vốn trong mỗi quan hệ với giá bán.....	131
4.3.2. Phân tích điểm hoà vốn trong mỗi quan hệ với kết cấu hàng bán	132
4.4. PHÂN TÍCH MỖI QUAN HỆ CHI PHÍ - KHỐI LƯỢNG - LỢI NHUẬN TRONG TRƯỜNG HỢP KINH DOANH NHIỀU LOẠI SẢN PHẨM.....	133
4.4.1. Tỷ lệ lãi trên biến phí bình quân chung	133
4.4.2. Lãi trên biến phí đơn vị bình quân chung	135
Phụ lục 4.1: Sử dụng Excel phân tích điểm hòa vốn.	139
Câu hỏi ôn tập và bài tập chương 4	142
Chương 5: ĐỊNH MỨC CHI PHÍ VÀ DỰ TOÁN NGÂN SÁCH HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT KINH DOANH	146
5.1. ĐỊNH MỨC CHI PHÍ.....	146
5.1.1. Khái niệm, tác dụng định mức chi phí.....	146
5.1.1.1. Khái niệm định mức chi phí	146
5.1.1.2. Tác dụng định mức chi phí.....	147
5.1.2. Xây dựng định mức chi phí.....	148
5.1.2.1. Hình thức và phương pháp xây dựng định mức chi phí	148
5.1.2.2. Xây dựng định mức chi phí sản xuất.....	149
5.1.3. Kiểm soát biến động chi phí	151
5.1.3.1. Mức ý nghĩa của các biến động.....	151
5.1.3.2. Nguyên nhân của biến động	151
5.1.3.3. Trách nhiệm kiểm soát biến động	151
5.2. DỰ TOÁN NGÂN SÁCH HOẠT ĐỘNG TẠI DOANH NGHIỆP.....	151
5.2.1. Khái niệm, tác dụng, phân loại dự toán ngân sách.....	151
5.2.1.1 Khái niệm dự toán ngân sách	151
5.2.1.2. Tác dụng dự toán ngân sách	151
5.2.1.3. Trình tự lập dự toán ngân sách	160
5.2.1.4. Phân loại dự toán ngân sách	160
5.2.2. Hệ thống lập dự toán ngân sách.....	160
5.2.2.1. Quy trình lập dự toán ngân sách.....	160
5.2.2.2. Các loại dự toán ngân sách.....	160
Câu hỏi ôn tập và bài tập chương 5	18
Tài liệu tham khảo	18